

EXECUTIVE SUMMARY

Marine Protected Areas and Island Futures

Integrated findings and the adaptive pathway
for Paros-Antiparos

Bill (Βασίλης) Marangozis

Independent researcher and editor

Paros Marine Science Research Programme

Version 1.4 | Evidence cut-off 2 August 2026



Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές και το Μέλλον των Νησιών

Συνθετικά ευρήματα και προσαρμοστική πορεία για την Πάρο-Αντίπαρο

Bill (Βασίλης) Marangozis · Τεκμηρίωση έως 2 Αυγούστου 2026

Πώς μπορούν η Πάρος και η Αντίπαρος να προστατεύσουν την οικολογική και παραγωγική ικανότητα των θαλασσών τους, διατηρώντας δίκαιη και εφαρμόσιμη πρόσβαση για όσους εξαρτώνται από αυτές; Η μελέτη προτείνει μια Προσαρμοστική Πορεία Στοχευμένης Προστασίας: ενίσχυση παρακολούθησης και εφαρμογής των κανόνων, στοχευμένα μέτρα όπου δικαιολογούνται και προετοιμασία ισχυρότερης προστασίας υπό ρητές προϋποθέσεις.

01 · Η προστασία δεν εξαντλείται στα όρια ενός χάρτη

Μια Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή (ΘΠΠ) μπορεί να ρυθμίζει επιμέρους δραστηριότητες, να περιλαμβάνει πυρήνα απαγόρευσης αλιείας και συλλογής οργανισμών ή να συνδυάζει πολλαπλές χρήσεις με διαφορετικούς κανόνες. Ο χαρακτηρισμός είναι νομική πράξη· η αποτελεσματική προστασία εξαρτάται από περιορισμούς, εφαρμογή, συμμόρφωση και μετρήσιμη οικολογική απόκριση. Η μελέτη αποτελεί σύνθεση τεκμηρίων και πλαίσιο αποφάσεων πριν από τον χωρικό σχεδιασμό, όχι νέα έρευνα πεδίου ή εκτίμηση ιχθυοαποθεμάτων.

Τα νησιά δέχονται αλληλεπιδρώσες πιέσεις από αλιεία, αγκυροβολία, σκάφη, παράκτια ανάπτυξη, χειρσαία ρύπανση που καταλήγει στη θάλασσα, θέρμανση και μη αυτόχθονα είδη. Η διαθέσιμη τεκμηρίωση δεν επιτρέπει αξιόπιστη κατάταξή τους με κοινά μέτρα ούτε διαπίστωση αν το τοπικό θαλάσσιο σύστημα συνολικά υποβαθμίζεται, παραμένει σταθερό ή βελτιώνεται.

02 · Τι υποστηρίζει η διεθνής εμπειρία

Η ισχυρή προστασία που εφαρμόζεται αποτελεσματικά επί αρκετά χρόνια συνδέεται συχνά με υψηλότερη βιομάζα, αφθονία ή μέσο μέγεθος αλιευόμενων ψαριών εντός των ορίων. Η μετακίνηση οργανισμών προς γειτονικές αλιευόμενες περιοχές μπορεί, σε ορισμένες συνθήκες, να ωφελεί την αλιεία. Τα αποτελέσματα όμως εξαρτώνται από είδη, ενδιαίτηματα, κλίμακα, κανόνες, στελέχωση, χρηματοδότηση και συμμόρφωση. Η βιολογική ανάκαμψη δεν μετατρέπεται αυτομάτως σε μεγαλύτερα αλιεύματα, κέρδη ή τοπικό εισόδημα.

Οι συγκριτικές περιπτώσεις προσφέρουν διδάγματα, όχι έτοιμα όρια προστασίας. Οι Medes, Torre Guaceto, Ζάκυνθος και Gökova φωτίζουν ζητήματα επισκεψιμότητας, τοπικών στόλων και συμμόρφωσης. Η Γυάρος και οι Columbretes δείχνουν τη σημασία της επιτήρησης, αλλά αποτελούν ασθενέστερα χωρικά ανάλογα ενός κατοικημένου νησιωτικού συστήματος με έντονο τουρισμό. Η Αλόνησος και το Εσωτερικό Ιόνιο αναδεικνύουν τη δυσκολία σύνδεσης ευρέων χαρακτηρισμών με εφαρμόσιμους κανόνες ανά δραστηριότητα.

03 · Το τοπικό νομικό και οικολογικό υπόβαθρο

Σύμφωνα με την τεκμηρίωση έως τις 2 Αυγούστου 2026, η θαλάσσια Ζώνη Ειδικής Προστασίας GR4220025 ήταν σε ισχύ και είχε ουσιαστική νομική σημασία. Καλύπτει όμως μόνο μέρος του ευρύτερου συστήματος και δεν συνιστά αυτομάτως γενική απαγόρευση αλιείας, αγκυροβολίας ή κατάδυσης. Το δημοσιευμένο περίγραμμα διαβούλευσης των Νοτίων Κυκλάδων του Ιουλίου 2025 δεν περιλαμβάνει Πάρο και Αντίπαρο. Η μελέτη δεν επαλήθευσε δημόσιο χάρτη του υπογεγραμμένου σχεδίου του Ιουλίου 2026.

Η έρευνα μη αυτόχθονων ειδών σε ρηχά νερά το 2011 αποτελεί ιστορική αναφορά, όχι σύγχρονη μέτρηση βιομάζας ψαριών, βενθοπελαγικών αποθεμάτων ή ακεραιότητας του βυθού. Προσωπικές παρατηρήσεις υποδεικνύουν χρήσιμες θέσεις επανέρευνας, αλλά δεν αποδεικνύουν αίτια. Οι τομείς δειγματοληψίας στους χάρτες είναι ερευνητικές ενότητες, όχι προτεινόμενα νομικά όρια προστασίας.

04 · Πέντε σενάρια και μια πορεία υπό προϋποθέσεις

Το S0, ενίσχυση των υφιστάμενων εργαλείων, αποτελεί άμεση βάση: κοινός νομικός και οικολογικός χάρτης με έλεγχο εκδόσεων, πολυετής οικολογική γραμμή αναφοράς, αρχείο ελέγχων και εφαρμογής και πενταετές μοντέλο επαναλαμβανόμενων δαπανών. Το S1, στοχευμένα μέτρα, είναι η προτιμώμενη προσωρινή πορεία: κάθε κανόνας αντιστοιχεί σε τεκμηριωμένη πίεση, συγκεκριμένο προστατευτέο στοιχείο, νόμιμη αρμοδιότητα, μέθοδο ελέγχου και δείκτη παρακολούθησης.

Το S2, μικρός πυρήνας απαγόρευσης αλιείας και συλλογής, παραμένει πιλοτική επιλογή περιορισμένης διάρκειας, με συγκρίσιμες θέσεις αναφοράς, ανάλυση εξάρτησης από αλιευτικά πεδία, μεταβατικές εγγυήσεις και κανόνες τερματισμού. Το S3, σύστημα πολλαπλών χρήσεων με ζώνες, αποτελεί σχεδιαστική δυνατότητα της οποίας οι όροι εφαρμογής και χρηματοδότησης δεν έχουν ακόμη τεκμηριωθεί επαρκώς. Το S4, ευρύτερο δίκτυο, είναι μακροπρόθεσμη υπόθεση για συνδεσιμότητα και αντιπροσώπευση ενδιατημάτων. Κλιμάκωση δικαιολογείται όταν στενότερα μέτρα δεν επαρκούν για συγκεκριμένο οικολογικό στόχο και αποδεικνύεται επαρκής ικανότητα εφαρμογής.

05 · Αλιεία, τουρισμός και δικαιοσύνη

Οι περιορισμοί μπορεί να επιβαρύνουν άμεσα μικρούς ή λιγότερο ευέλικτους αλιείς, ενώ τα οικολογικά οφέλη απαιτούν χρόνια. Η αξιολόγηση πρέπει να διακρίνει βιομάζα και μετακίνηση ψαριών από αλιεύματα, κέρδη, απασχόληση και ευημερία. Η ερασιτεχνική αλιεία και το ψαροντούφεκο χρειάζονται χωριστές μετρήσεις από την επαγγελματική δραστηριότητα. Η ανάλυση εξάρτησης από αλιευτικά πεδία απαιτεί προστασία προσωπικών δεδομένων και προσοχή σε δυσανάλογη επιβάρυνση και μετατόπιση της προσπάθειας.

Καταδύσεις, ιστιοπλοία και εκδρομές μπορούν να στηρίζουν εργασία και χρηματοδότηση προστασίας, αλλά και να αυξάνουν ζημιές αγκυροβολίας, όχληση, συνωστισμό και κόστος δημόσιων υπηρεσιών. Δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένο ότι τα τέλη επισκεπτών καλύπτουν τη διαχείριση, ούτε τα έσοδα δικαιολογούν οικολογική υπερχρήση. Η απασχόληση πρέπει να αξιολογείται με ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης, μισθούς, διάρκεια συμβάσεων, τόπο κατοικίας και ιδιοκτησία.

06 · Περιφερειακή διακυβέρνηση και όρια παρέμβασης

Τα κοινά οικοσυστήματα του Αιγαίου καθιστούν σημαντικές τη συνεργασία και τη συγκριτική παρακολούθηση. Η τεκμηρίωση της μελέτης δεν αποδεικνύει ότι η τουρκική αλιεία αποτελεί μετρήσιμη αιτία οικολογικής υποβάθμισης γύρω από την Πάρο-Αντίπαρο. Η παρουσία σκάφους δεν ισοδυναμεί με αλιεία, η αλιεία δεν είναι αυτομάτως παράνομη και η παρανομία μόνη της δεν αποδεικνύει οικολογική επίπτωση. Μια τοπική ΘΠΠ δεν εξαλείφει τη θνησιμότητα έξω από τη νόμιμη περίμετρό της ούτε τη θέρμανση και τα εισβλητικά είδη.

07 · Τι θα μπορούσε να αλλάξει τη σύσταση;

Ευρύτερη προστασία μπορεί να δικαιολογηθεί από έρευνες ενδιαιτημάτων και ψαριών που δείχνουν ανάγκη συνδεδεμένων ζωνών, από ετήσια δεδομένα προσπάθειας και αλιευμάτων που τεκμηριώνουν ουσιώδη τοπική αλιευτική θνησιμότητα και δίκαιη, εφαρμόσιμη χωρική διάταξη, ή από επαληθευμένο διάταγμα σε ισχύ που μεταβάλλει ουσιαστικά τους τοπικούς κανόνες. Αντιπροσωπευτική συμμετοχή, αξιόπιστη στελέχωση, περιπολίες, κυρώσεις και πενταετής χρηματοδότηση αποτελούν αναγκαίους όρους.

Όπου η χαρτογράφηση έκθεσης σε αγκυροβολία τεκμηριώνει συγκεντρωμένη βλάβη στην Ποσειδωνία, μπορεί να δικαιολογούνται στοχευμένες ζώνες απαγόρευσης αγκυροβολίας. Τα πεδία μόνιμων αγκυροβολιών χρειάζονται ειδική αξιολόγηση βυθού, τεχνικού σχεδιασμού, φορτίων μελτεμιού, συντήρησης, χωρητικότητας και ρύπανσης από σκάφη. Η ετήσια λογοδοσία πρέπει να καλύπτει οικολογικά, οικονομικά, καταναμητικά, ελεγκτικά και χρηματοδοτικά αποτελέσματα, μαζί με διαφωνίες και αναθεωρήσεις πολιτικής.

Η κεντρική κρίση

Η σύσταση αφορά τη σειρά ενεργειών: εκκίνηση εκεί όπου η τεκμηρίωση και η δυνατότητα εφαρμογής είναι ισχυρότερες, μέτρηση των αγνώστων, διατήρηση της επιλογής κλιμάκωσης και λογοδοσία κάθε παρέμβασης βάσει οικολογικών, κοινωνικών και δημοσιονομικών αποτελεσμάτων. Πρόκειται για υπό όρους πρόταση προσαρμοστικής προστασίας, όχι ολοκληρωμένο σχέδιο ζωνών.

Σημείωση έκδοσης και χαρτών

Συνοπτική ελληνική προσαρμογή της παρεχόμενης μελέτης και της αγγλικής εκτελεστικής σύνοψης, Έκδοση 1.4. Χρονικό όριο τεκμηρίωσης: 2 Αυγούστου 2026. Οι νομικές και πολιτικές αναφορές αποδίδουν εκείνη τη βάση τεκμηρίωσης και δεν αποτελούν νέο έλεγχο της σημερινής νομοθεσίας. Τα πρωτότυπα αγγλικά PDF παραμένουν αμετάβλητα. Οι χάρτες αναπαράγονται από την αγγλική σύνοψη με τις αρχικές επιγραφές και πιστώσεις.

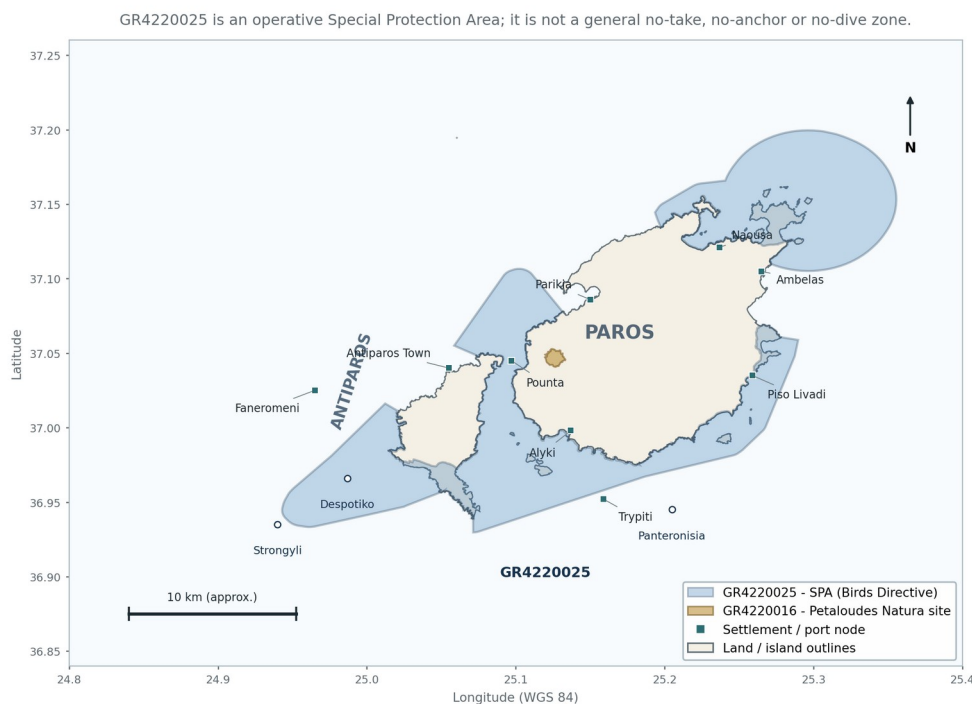
Ακολουθούν τρεις πρωτότυπες χαρτογραφικές σελίδες: (1) ισχύοντες χαρακτηρισμοί Natura 2000, (2) δώδεκα γενικευμένοι τομείς δειγματοληψίας, όχι ζώνες προστασίας, (3) περίγραμμα διαβούλευσης Νοτίων Κυκλάδων του Ιουλίου 2025. Οι αριθμοί σελίδων τους ανήκουν στην πρωτότυπη αγγλική σύνοψη.

Πηγή: Marangozis, B. Marine Protected Areas and Island Futures. Integrated Study and Executive Summary, Version 1.4. Paros Marine Science Research Programme. Για την πλήρη συγκριτική μήτρα και βιβλιογραφία, βλ. την αγγλική σύνοψη, σ. 11-14, και την ολοκληρωμένη μελέτη.

Paros-Antiparos: the spatial baseline

The two maps resolve the study's most important spatial distinction. Paros-Antiparos already contains a legally operative marine Natura designation, but it does not cover the whole study system and it is not a general no-take reserve. The published Southern Cyclades consultation footprint is a separate prospective instrument and, in the July 2025 map, does not include Paros or Antiparos.

Paros-Antiparos: existing legally designated Natura 2000 sites



Boundary source: EEA/European Commission, Natura 2000 vector dataset (end-2024 version, published 1 Dec. 2025). Base outlines: OpenStreetMap contributors (ODbL). Cartography: study authoring team, 2 Aug. 2026.

Figure 1. Existing Natura 2000 designations around Paros-Antiparos. GR4220025 is operative and legally meaningful, but its designation does not by itself prohibit all fishing, anchoring, navigation or diving.

Paros-Antiparos: local geography and Phase 7 survey framework

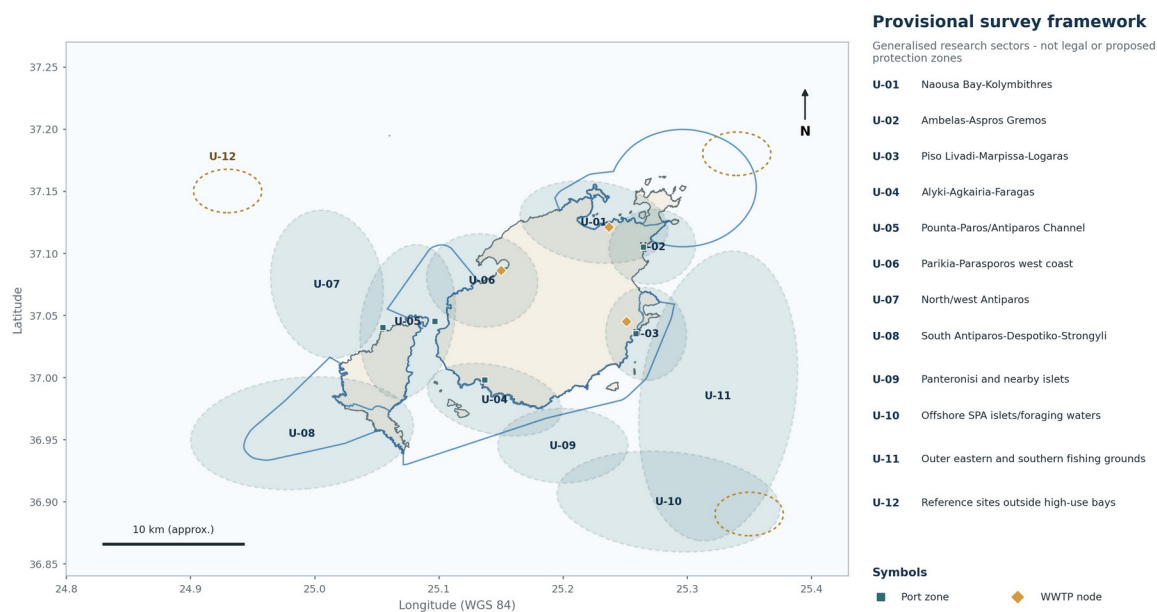
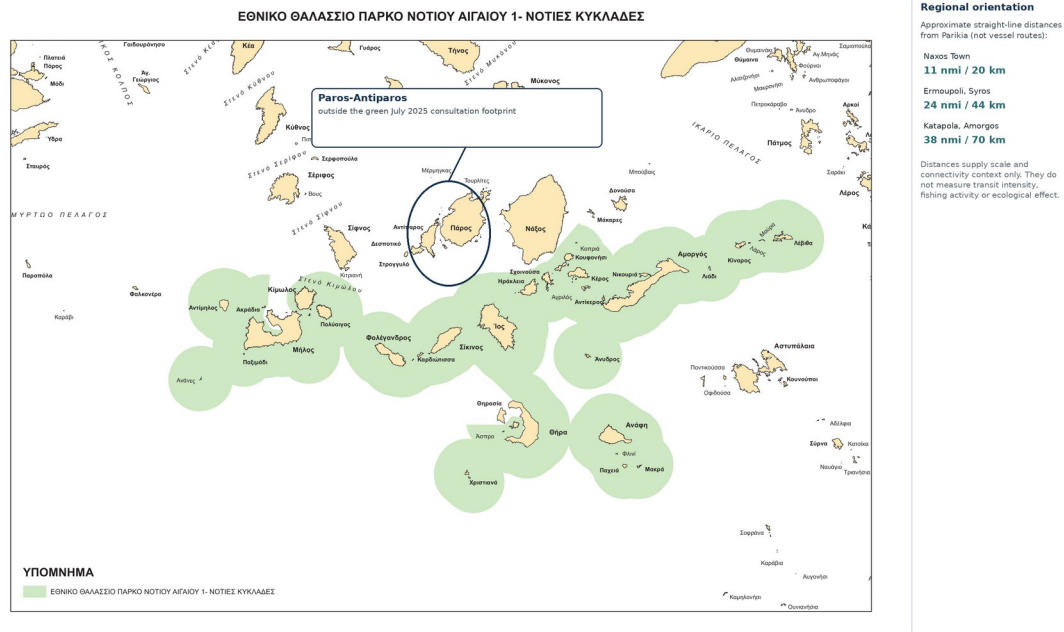


Figure 1B. Local geography and the twelve Phase 7 survey strata. The ellipses are generalised sampling sectors, not legal boundaries or proposed protection zones. U-12 shows the concept of matched lower-use reference sites; final controls require reconnaissance and habitat matching.



Published consultation map - proposed, not operative. Source: Hellenic Ministry of Environment and Energy (YPEN), 21 July 2025. No public map of the signed July 2026 draft was verified at the 2 August 2026 evidence cut-off.

Figure 2. YPEN's July 2025 Southern Cyclades consultation footprint. Paros-Antiparos lies outside the green area. The accompanying straight-line distance cues provide regional scale only; they are not vessel routes or pressure measures. No public map of the signed July 2026 draft was verified at the evidence cut-off.